

Хронология на Руско-Турската Освободителна война

24 април 1877 г. - Император Александър II подписва в Кишинев манифест за обявяване на Руско-турската освободителна война.

9 май 1877 г. - Главнокомандващият на Дунавската армия великият княз Николай Николаевич издава заповед за привличане на българи като помощен персонал към руската армия.

18 май 1877 г. - С тържествена церемония, организирана в Пловдив, на Българското опълчение е връчено Самарското знаме.

22 юни 1877 г. - Части на Долнодунавския отряд под командването на ген. Аполон Цимерман извършва десант при Галац и започва да настъпва в района на Северна Добруджа.

24 юни 1877 г. - Руската артилерия предприема системен обстрел на Русе и Тутракан.

27 юни 1877 г. - Под командването на ген. Михаил Драгомиров 14. пехотна дивизия осъществява успешен десант в района на Свищов.

28 юни 1877 г. - В района на Свищов завършва прехвърлянето на VIII корпус, командван от ген. Феодор Радецки.

7 юли 1877 г. - Конни части на Предния отряд предприемат разузнаване към Търново, което предизвиква паническо отстъпление от страна на противника. Възползвайки се от ситуацията, ген. Гурко разпорежда разузнаването да премине в настъпление и около 17 ч гр. Търново е освободен.

16 юли 1877 г. - В Свищов е създадено временно гражданско управление. За губернатор е назначен Найдено Геров (руски поданик), а за вицегубернатор – Марко Балабанов.

20 юли 1877 г. - Първа атака срещу Плевен. Руските части са отблъснати. Долнодунавският отряд достига линията Черна вода–Кюстенджа, Добруджа.

29 юли 1877 г. - Генерал Й. Гурко изтегля основните си части от Стара Загора и Казанлък към Нова Загора. В същото време 40-хиляден турски отряд, командван от Сюлейман паша, се насочва към Стара Загора. Целта на турския щаб е Сюлейман паша да се прехвърли в Северна България и координирано с Плевенския отряд на Осман паша да предприеме контранастъпление срещу руските войски.

31 юли 1877 г. - Сюлейман паша предприема настъпление срещу Стара Загора. След тежки отбранителни боеве, в които участва и Българското опълчение, градът е превзет и опожарен от турците.

31 юли 1877 г. - Руското командване сформира Южен отряд начело с ген. Феодор Радецки. Задачата на отряда е да отбранява старопланинските проходи.

4 август 1877 г. - Турски части влизат в Нова Загора.

9 август 1877 г. - Руското правителство отправя официално предложение към княз Карол (1866-1881) за включване на румънските части в състава на Дунавската армия.

11 август 1877 г. - Сюлейман паша насочва главните сили на своята армия към Шипченския проход.

21 август 1877 г. - Започват боевете за вр. Шипка. Командваната от Шакир паша колона достига до Орлово гнездо. До вечерта са предприети осем последователни атаки, отбити от българските опълченци.

22 август 1877 г. - Сюлейман паша решава да прегрупира своите войски, като премине в тила на шипченските защитници и прекъсне пътя за Габрово. Руското командване организира прехвърляне на подкрепления за Шипченския отряд.

23 август 1877 г. - Решителни боеве за вр. Шипка. Пристигат първите руски подкрепления, командвани от ген. Ф. Радеcki.

4 август 1877 г. - Частите на Сюлейман паша предприемат нови атаки към позициите на опълченците, но са отбити.

25 август 1877 г. - Руските части осъществяват настъпателни действия в района на вр. Шипка. Българските опълченски дружини са изведени за възстановяване към Габрово, като единствено 4. дружина остава на позициите си по настояване на самите опълченци.

26 август 1877 г. - Драматичните боеве за вр. Шипка приключват с успех за защитниците на върха. Сюлейман паша е принуден временно да преустанови опитите си за преминаване през Шипченския проход.

2 септември 1877 г. - Военният съвет, свикан от Главната квартира на руската армия в с. Пордим, Плевенско, приема плана за Третата атака на Плевен. В с. Пордим пристига и румънският княз Карол.

3 септември 1877 г. - Румънският княз Карол е назначен за главнокомандващ на руско-румънските части при Плевен.

7 септември 1877 г. - Със засилена артилерийска подготовка започва първият етап на Третата атака на Плевен.

8 септември 1877 г. - Артилерийският обстрел на Плевен продължава. Авангардът на ген. Михаил Скобелев овладява втория гребен на Зелените хълмове, но поради отлагане на втория етап на атаката е принуден да се изтегли на първия гребен.

11 септември 1877 г. - На именния ден на император Александър II, около 15 ч започва вторият етап на Третата атака на Плевен - непосредствения щурм на града.

12 септември 1877 г. - След упорити сражения командваните от ген. М. Скобелев части овладяват два от турските редути, но вечерта са принудени да се оттеглят към втория гребен на Зелените хълмове. Третата атака срещу Плевен завършва без успех. Руските загуби възлизат на 12 814, а румънските - на 3000 души.

23 септември 1877 г. - В Плевен пристига подкрепление (10 000 души, боеприпаси и хранителни продукти) за гарнизона на Осман паша.

27 септември 1877 г. - В щаба на руската армия пристига ген. Едуард Тотлебен, който е определен да поеме ръководството на военните действия край Плевен.

9 октомври 1877 г. - В Плевен пристига ново подкрепление начело с Шефкет паша (16 000 души, боеприпаси и храни).

7 ноември 1877 г. - Император Александър II одобрява плана за настъпление на Западния отряд към Орхание (Ботевград) и София.

9 ноември 1877 г. - Руски части под командването на ген.-майор Леонов освобождават Враца.

22 ноември 1877 г. - Начало на бойните действия на Западния отряд при с. Правец и Етрополе.

23 ноември 1877 г. - Западният отряд разбива турската отбрана при с. Правец и принуждава противника да отстъпи към Орхание (Ботевград).

30 ноември 1877 г. - Под ръководството на Осман паша, военният съвет на Плевенския гарнизон решава да предприеме опит за разкъсване на блокадата на града.

9 декември 1877 г. - Император Александър II одобрява проект за сключване на мир с Високата порта.

10 декември 1877 г. - Рано сутринта части на Плевенския гарнизон предприемат опит да преминат през р. Вит (в района между селата Долни Дъбник и Долна Митрополия). С помощта на навреме пристигнали подкрепления турските части са отблъснати и около 14 ч Осман паша приема предложената му безусловна капитулация. С падането на Плевен настъпва прелом в хода на войната.

12 декември 1877 г. - Високата порта се обръща към великите сили с молба за посредничество за сключване на мир.

13 декември 1877 г. - Сръбският княз Милан IV (1868-1889) подписва в Белград прокламация за влизането на Сърбия във войната срещу Турция.

13 декември 1877 г. - Британският външен министър лорд Дерби връчва на руския посланик в Лондон граф П. Шувалов меморандум, с който английското правителство се обявява против евентуалните промени в статуквото на Цариград, Босфора и Проливите.

25 декември 1877 г. - Започва преминаването на Западния отряд през Стара планина.

26 декември 1877 г. - Снежни виелици затрупват руските части при вр. Шипка.

2 януари 1878 г. - Командваните от ген. Отон Раух руски части достигат около 11 ч до с. Горни Богров. След кратка почивка преминават р. Искър и водят ожесточени сражения за моста при с. Враждебна. Привечер противникът подпалва моста и се изтегля към София.

3 януари 1878 г. - Осман Нури паша започва да се изтегля от София. Опитът да се подпали градът е осуетен с помощта на чуждестранните консули.

4 януари 1878 г. - Около 14 ч в София влизат първите руски части. В катедралната църква "Св. Неделя" е отслужен тържествен молебен в присъствието на ген. Гурко.

7 януари 1878 г. - Части на Южния отряд освобождават с. Мъглиж и настъпват по долината на р. Тунджа.

8 януари 1878 г. - Турският военен министър Реуф паша уведомява с телеграма главнокомандващия руската армия великия княз Николай Николаевич, че Високата порта упълномощава Мехмед Али паша да започне преговори за подписване на примирие.

8 януари 1878 г. - В писмо до Александър II австроунгарският император Франц Йосиф се обявява срещу създаването на "Голяма България".

9 януари 1878 г. - Продължават сраженията при с. Шейново. Вейсел паша прегрупира силите си и се опитва да нанесе удар върху лявата колона на Южния отряд. Около 15 ч Вейсел паша решава да капитулира.

10 януари 1878 г. - Освободени са Копривщица и Клисуре.

11 януари 1878 г. - Руски части, командвани от ген. Павел Шувалов, достигат околностите на Пазарджик.

11 януари 1878 г. - Освободен е Самоков.

14 януари 1878 г. - Български чети водят сражение за освобождаването на Кюстендил.

15 януари 1878 г. - Английското правителство е уведомено, че Русия няма да завладява Проливите. Решението на кабинета на Дизраели да се изпрати флот в Босфора е отменено.

15 януари 1878 г. - Вечерта малък руски отряд под командването на кап. Бураго влиза в Пловдив. Противникът отстъпва към Асеновград.

17 януари 1878 г. - Турските войски се изтеглят от Одрин. Управлението на града е поето от временен комитет.

18 януари 1878 г. - Долнодунавският отряд предприема настъпление в района на Южна Добруджа.

20 януари 1878 г. - Части от отряда на ген. Александър Струков влизат в Одрин.

22 януари 1878 г. - В Свищов, Търново и Габрово са открити първите български пощенски станции.

23 януари 1878 г. - Руски части и български чети под командването на Ильо войвода и Симо Соколов влизат в Кюстендил.

23 януари 1878 г. - Правителството на Дизраели издава заповед за навлизане на английския флот в Проливите.

24 януари 1878 г. - Александър II одобрява предложението на великия княз Николай Николаевич за предприемане на настъпление към Цариград. С участието на императора е проведено и заседание, на което е обсъден предственият от ген. Николай Игнатиев проект за предварителен мирен договор с Високата порта. След заседанието ген. Игнатиев тръгва от Петербург за щаба на Действащата армия.

24 януари 1878 г. - Късно вечерта отрядът на ген. Александър Струков разгромява противника при Люлебургаз.

30 януари 1878 г. - Около 12 ч пълномощниците на Високата порта уведомяват главнокомандващия велик княз Николай Николаевич за безусловното приемане на предварителните условия на примирието.

30 януари 1878 г. - Отряд български опълченци освобождават Котел.

31 януари 1878 г. - Руски и турски пълномощници подписват в Одрин примирие ("Основания на мира"). Според предварителните договорки бъдещата българска държава ще обхваща територии "не по-малки" от територията на двете автономни български области, определени на Цариградската конференция (дек.1876-ян.1877). До всички подразделения е изпратена заповед за прекратяване на бойните действия.

31 януари 1878 г. - Сръбски части влизат във Враня.

1 февруари 1878 г. - Четите на Панайот Хитов и Жельо войвода водят бой край с. Садово, Сливенско, с башибозушки групи.

4 февруари 1878 г. - Правителството на Австро-Унгария предлага на другите европейски сили да се организира международна конференция за изработване на мирния договор между Русия и Турция във Виена.

6 февруари 1878 г. - Руски отряд под командването на ген. Лермонтов освобождава Бургас.

8 февруари 1878 г. - Ген. Николай Игнатиев пристига в Одрин, за да ръководи руската делегация в преговорите с Високата порта.

10 февруари 1878 г. - Император Александър II изпраща телеграма на главнокомандващия велик княз Николай Николаевич, с която заповядва руски войски да влязат в Цариград, в случай че английски войници бъдат стоварени в турската столица.

12 февруари 1878 г. - Турският пълномощник за водене на мирните преговори Сафет паша пристига в Одрин.

13 февруари 1878 г. - Начало на преговорите за сключване на мирен договор между Русия и Турция

16 февруари 1878 г. - Ген. Николай Игнатиев определя 12/24 февруари като крайна дата за подписване на мирния договор от пълномощниците на Високата порта. Русия и Турция.

17 февруари 1878 г. - Свиканото от главнокомандващия руската армия съвещание приема предложението на ген. Н. Игнатиев руските войски да завземат Сан Стефано, но да не влизат в Цариград.

19 февруари 1878 г. - Ото фон Бисмарк произнася реч пред Райхстага, в която заявява желанието си да бъде посредник при организирането на предстоящия европейски конгрес.

20 февруари 1878 г. - Сафет паша оттегля съгласието си относно постигнатата вече договореност за България, Черна гора и Кавказ

22 февруари 1878 г. - Високата порта дава съгласие за влизане на руски войски в Сан Стефано.

24 февруари 1878 г. - Щабът на руската армия пристига в Сан Стефано. Главнокомандващият велик княз Николай Николаевич е посрещнат от военния министър Реуф паша. Установена е нова демаркационна линия между руската и турската армия.

24 февруари 1878 г. - Румънски отряди заемат Видин и Белоградчик

28 февруари 1878 г. - Турските представители прекъсват преговорите в Сан Стефано. Руското правителство дава съгласие за свикване на европейски конгрес в Берлин.

1 март 1878 г. - В Сан Стефано започва демонстративна акция за навлизане на руски части в Цариград. Пълномощниците на Високата порта подновяват преговорите и акцията е прекратена.

1 март, 1878 г. - Временното руско управление въвежда разрешителни билети за заселване на българи в напуснатите мюсюлмански къщи и за обработване на изоставените ниви.

2 март 1878 г. - Във Виена е постигнато споразумение между Русия и Австро-Унгария

относно условията на мирния договор.

3 март 1878 г. - Представителите на Русия и Турция подписват около 17 ч в Сан Стефано прелиминарен мирен договор. Според договора се създава автономно, трибутарно българско княжество с християнско правителство и народна милиция. Окончателните граници на Княжеството трябвало да се определят от смесена руско-турска комисия, но предварително се уточнява, че територията на България ще обхваща земите от р. Дунав по новоустроената сръбска граница и оттам по западната граница на казите Враня и Куманово, по Кораб планина до Черни Дрин, откъдето границата се спуска на юг, включвайки Качаник, Тетово, Гостивар, Галичник, Дебър, Струга, Охрид, Охридското езеро, Корча, достигайки до пл. Грамос, след което върви на изток до устието на р. Вардар и оттам до Орфанския залив, като Костур и Воден остават в България, а Солун и Халкидическия п-в - в Турция. Оттук границата минава по брега на Егейско море до Булугьол, като Кавала остава в България, след което извива на север до Родопите и на изток до Мидия и Черно море, като Ксанти, Смолян, Кърджали, Лозенград, Люлебургаз и Малко Търново остават в България, а Одрин – в Турция. Северна Добруджа е предоставена на Румъния. Сърбия, Румъния и Черна гора получават независимост и съответните териториални придобивки.